

Informacja o instrumentach finansowych i związanych z nimi czynnikach ryzyka

INFORMACJE OGÓLNE

INFORMACJA O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH I ZWIĄZANYCH Z NIMI CZYNNIKACH RYZYKA.....	1
INFORMACJE OGÓLNE	1
1. AKCJE	3
2. PRAWA DO AKCJI („PDA”)	6
3. PRAWA POBORU.....	7
4. OBLIGACJE.....	7
5. HIPOTECZNE LISTY ZASTAWNE.....	8
6. KONTRAKTY TERMINOWE	9
7. OPCJE.....	11
8. WARRANTY	12
9. ETP - EXCHANGE TRADED PRODUCTS.....	12
10. PRODUKTY STRUKTURYZOWANE.....	14

INFORMACJE OGÓLNE

Niniejszy dokument zawiera ogólny opis instrumentów finansowych oraz wybrane czynniki ryzyka związane z tymi instrumentami finansowymi. Podjęcie każdej decyzji inwestycyjnej wiąże się z koniecznością oceny wpływu ryzyka na wynik z inwestycji. Ryzyko jest nieodłącznym elementem każdej inwestycji, a jego poziom jest zróżnicowany i zależy od rodzaju instrumentu finansowego. **Inwestowanie w instrumenty finansowe rodzi ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet konieczność poniesienia dodatkowych kosztów. Niniejszy dokument został przygotowany rzetelnie i z należytą starannością jednak zawarte w nim informacje mogą nie uwzględniać wszystkich rodzajów ryzyka dlatego dokument ten nie powinien być jedyną podstawą do podjęcia decyzji inwestycyjnej przez klienta lub potencjalnego klienta. Pekao IB nie świadczy usługi doradztwa inwestycyjnego w rozumieniu przepisów Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, dokument ten nie stanowi usługi doradztwa inwestycyjnego.**

Informacje zamieszczone w niniejszym dokumencie mają charakter ogólny. Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka są również udostępniane przez ich emitentów w prospektach emisyjnych, memorandumach informacyjnych oraz warunkach obrotu i emisji.

W celu uniknięcia wątpliwości niniejszy dokument ze względu na swój ogólny charakter nie zawiera informacji czy dany instrument jest odpowiedni dla danego inwestora.

Oprócz analizy katalogu ryzyka przypisanych do poszczególnych kategorii instrumentów finansowych należy zwrócić uwagę na postanowienia Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów i przymusowej restrukturyzacji.

Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów i przymusowej restrukturyzacji wprowadza zasady działania w sytuacji zaistnienia w stosunku do m.in. instytucji kredytowych lub firm inwestycyjnych następujących przesłanek:

- instytucja jest na progu upadłości lub zagrożona upadłością,
- z uwagi na ograniczenia czasowe i inne okoliczności, nie istnieje rozsądne prawdopodobieństwo, by jakiegokolwiek alternatywne środki sektora prywatnego, w tym środki w ramach systemów gwarancji depozytów lub instytucjonalnego systemu ochrony podjęte w stosunku instytucji kredytowej/firmy inwestycyjnej mogły w rozsądnym terminie zapobiec upadłości,
- działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest konieczne z punktu widzenia interesu publicznego.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny może stosować wobec m.in. banków lub firm inwestycyjnych instrumenty przymusowej restrukturyzacji, którymi są:

- przejęcie przedsiębiorstwa,
- instytucja pomostowa,
- umorzenie i konwersja zobowiązań (bail-in),
- wydzielenie praw majątkowych (oddzielenie tzw. „bad assets”)

Wspomniane zasady i instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji mają na celu zminimalizowanie kosztów lub wyeliminowanie bezpośredniej pomocy Państw Członkowskich i rządów oraz ochronę wierzycieli oraz inwestorów posiadających instrumenty dłużne oraz inne niezabezpieczone instrumenty finansowe, których emitentami są instytucje kredytowe lub firmy inwestycyjne.

W związku z powyższym, w odniesieniu do podmiotów i instrumentów rynku kapitałowego, ewentualne uruchomienie instrumentu przymusowej restrukturyzacji może mieć wpływ na Klientów w sposób dwukierunkowy z uwagi na możliwe zastosowanie:

- w stosunku do Pekao IB jako podmiotu przechowującego aktywa Klientów,
- w stosunku do krajowych lub zagranicznych instytucji kredytowych lub firm inwestycyjnych, będących emitentami instrumentów finansowych

Charakterystyka produktu

Akcje są instrumentami o charakterze udziałowym. Oznacza to, że posiadaczowi akcji jako akcjonariuszowi spółki, przysługują wynikające z tego tytułu określone prawa, które dzieli się na prawa majątkowe i korporacyjne. Pierwsza grupa obejmuje przede wszystkim prawo do dywidendy oraz

prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji, zaś do uprawnień korporacyjnych zalicza się m.in. prawo do udziału w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki oraz prawo głosu. Ze względu na fakt, że akcje emitowane są na czas nieokreślony prawa te nie mają ograniczenia czasowego.

Czynniki ryzyka

- Ryzyko przyszłego kształtowania się kursu akcji - brak pewności co do kierunku kształtowania się ceny akcji w przyszłości skutkować może stratą części bądź całości zainwestowanego kapitału.
- Ryzyko zmienności - kurs rynkowy w krótkim okresie może podlegać znaczącym odchyleniom powodując istotną zmienność rynkowej wyceny zainwestowanego kapitału.
- Ryzyko płynności - polega na ograniczonej możliwości kupna lub sprzedaży instrumentu bez znaczącego wpływu na jego cenę rynkową.
- Ryzyko zawieszenia obrotu akcjami lub ich wykluczenia z obrotu - na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym. Taka sytuacja w znaczący sposób może wpłynąć na rynkową wycenę instrumentów finansowych. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego oraz regulacji danego rynku.
- Ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju, określonym stanem prawnym i podatkowym oraz możliwością ich zmian, a także tendencjami zachodzącymi w innych segmentach rynku finansowego (m.in. Wahania kursów walutowych, zmiany stóp procentowych). W praktyce precyzyjna prognoza wpływu tych czynników ryzyka na kształtowanie się kursu akcji i jego wyeliminowanie jest niemożliwe, co należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.
- Ryzyko zarządzania - zachodzi w sytuacji złego zarządzania spółką będącą emitentem akcji, co ma wpływ na wartość wyemitowanych przez nią instrumentów finansowych.
- Ryzyko operacyjne - związane jest z możliwością stosowania przez spółkę nieodpowiednich lub wadliwych systemów, w tym błędów popełnianych przez człowieka, awarii technicznych oraz zdarzeń zewnętrznych mogących mieć wpływ na wynik finansowy, a tym samym na rynkową wycenę wyemitowanych przez nią instrumentów finansowych.
- Ryzyko finansowe - jest spowodowane faktem, iż przedsiębiorstwo w celu finansowania projektów inwestycyjnych wykorzystuje częściowo kapitał obcy. Ma miejsce efekt dźwigni finansowej,

którego niekorzystne działanie występuje wtedy gdy udział kapitału obcego w kapitale spółki jest zbyt duży i spółka nie jest w stanie dotrzymać warunków zobowiązań. Ma to wpływ na wycenę akcji wyemitowanych przez spółkę.

- Ryzyko przymusowego wykupu - polega na konieczności zbycia posiadanych akcji w ramach wezwania do sprzedaży. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego.
- Ryzyko walutowe - w przypadku akcji nabywanych na rynkach zagranicznych dodatkowym elementem niepewności jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w czasie skutkujące tym, że inwestycja w te instrumenty może mieć efekt odmienny od założonego.
- Ryzyko prawa obcego- Rozważając inwestowanie na rynkach zagranicznych należy wziąć pod uwagę odmienne uregulowania prawne i podatkowe obowiązujące w krajach emitenta bądź na rynku, na którym akcje emitenta są notowane jak również odmiennych regulacji dotyczących działania poszczególnych rynków w tym sposobu rozliczeń transakcji.
- Ryzyko zmian prawa - Należy zwrócić uwagę na możliwość zmiany przepisów prawa dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, emitentów, prowadzenia działalności gospodarczej i innych, mogące powodować pogorszenie warunków działania inwestorów i w konsekwencji niepewność efektów inwestycji,
- Ryzyko braku dostępności informacji o emitencie i instrumentach finansowych w języku polskim.
- Ryzyko upadłości emitenta.

W przypadku korzystania z usługi krótkiej sprzedaży:

- Korzystanie z usługi krótkiej sprzedaży wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia w wysokości proporcjonalnej do wartości zajętej krótkiej pozycji. W związku z codzienną aktualizacją wartości zarówno tego zabezpieczenia jak i wartości zajmowanej krótkiej pozycji, istnieje konieczność uzupełniania zabezpieczenia w przypadku trendu rynkowego niezgodnego z oczekiwaniem inwestora.
- należy uwzględnić ryzyko kosztu pożyczki papierów wartościowych.

W przypadku zawarcia umowy pożyczki papierów wartościowych:

- ryzyko konieczności zwrotu papierów wartościowych w terminie narzuconym przez pożyczkodawcę (w przypadku złożenia przez pożyczkodawcę żądania zwrotu pożyczonych papierów wartościowych).
- ryzyko konieczności zamknięcia pozycji krótkiej w terminie określonym administracyjnie regulacjami firmy inwestycyjnej.

Obie powyższe okoliczności mogą sprawić, że zamknięcie pozycji może nastąpić w niesprzyjających warunkach rynkowych, przy czym ryzyko związane ze zmianą kursu akcji (w przypadku krótkiej sprzedaży) jest nieograniczone i strata inwestora potencjalnie może przekroczyć wartość inwestycji,

ponieważ wzrost kursu akcji nie jest ograniczony, inwestor może być zmuszony do zamknięcia pozycji (odkupu) po cenie wyższej od ceny, po której została dokonana transakcja krótkiej sprzedaży (otwarcie pozycji).

Ponadto w przypadku nabywania instrumentów oferowanych w ofertach publicznych i prywatnych w szczególności nowych emisji instrumentów finansowych należy zwrócić uwagę na dodatkowe ryzyka :

- ryzyko niedojścia emisji/ oferty do skutku,
- ryzyko związane z zawieszeniem lub odstąpieniem od oferty przez emitenta lub inny podmiot sprzedający instrumenty finansowe,
- ryzyko opóźnienia wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu w systemie obrotu,
- ryzyko związane z niedopuszczeniem instrumentu finansowego do obrotu w systemie obrotu – ryzyko związane z odmową dopuszczenia do obrotu w związku z niespełnieniem wymogów stawianych przez dany system obrotu, ponadto w niektórych przypadkach emitenci nie przewidują notowania danego instrumentu w żadnym systemie obrotu w rezultacie możliwość wyjścia z inwestycji może być w znacznym stopniu utrudniona (patrz również ryzyko płynności);
- ryzyko związane z subskrypcją i opłaceniem instrumentu finansowego – przydział instrumentów finansowych w ramach oferty pierwotnej może być uzależniony od kolejności zapisów lub całkowitego popytu na oferowane instrumenty finansowe. Występują przypadki, w których inwestor nabywa bardzo małą liczbę instrumentów, na które złożył zapis lub nie nabywa ich wcale,
- ryzyko związane z wielkością oferty i przyszłą płynnością obrotu (free float) – płynność obrotu instrumentów finansowych na rynku wtórnym może uniemożliwić szybkie wycofanie środków z inwestycji lub może spowodować istotne niekorzystne zmiany cen w przypadku szybkiej sprzedaży,
- ryzyko braku płynności inwestycji – brak możliwości wycofania środków zaangażowanych przez inwestora do momentu wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z naruszeniem przepisów z zakresu oferty publicznej,
- ryzyko związane z umowami o gwarantowanie oferty (umowy subemisyjne) – mogą zaistnieć warunki, przy których instytucje gwarantujące lub stabilizujące kurs przy ofercie pierwotnej będą sprzedawały instrumenty finansowe na rynku wtórnym,
- ryzyko związane z umowami typu „lock-up” – przy ofertach IPO często występują zobowiązania dotychczasowych akcjonariuszy spółki do niesprzedawania akcji w okresie kilku miesięcy od zakończenia IPO (po tym okresie może wystąpić dodatkowa podaż akcji),
- ryzyko związane z brakiem stabilizacji – w początkowym okresie notowań funkcja stabilizacji notowań ma na celu ograniczanie spadku kursu w wyniku znaczącej przewagi podaży nad popytem na rynku. Brak podmiotu stabilizującego powoduje ryzyko znacznego spadku kursu w wyniku możliwości wystąpienia przewagi sprzedających nad kupującymi.

- ryzyko związane z brakiem prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego – w niektórych przypadkach przepisy prawa nie przewidują publikacji prospektu emisyjnego ani memorandum informacyjnego, w związku z tym inwestor może nie mieć dostępu do informacji zakresie w jakim informacje te są udostępniane w prospekcie emisyjnym lub memorandum informacyjnym,

2. PRAWA DO AKCJI („PDA”)

Charakterystyka produktu

PDA to instrumenty finansowe, z których wynika uprawnienie do otrzymania, niemających formy dokumentu, akcji nowej emisji spółki publicznej, powstające z chwilą dokonania przydziału tych akcji i wygasające z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców. Będąc przedmiotem obrotu w szczególności na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, PDA spełniają swoją podstawową funkcję, jaką jest wypełnienie luki czasowej, istniejącej pomiędzy chwilą przydzielenia akcji inwestorom, a chwilą rejestracji przydzielonych akcji w sądzie, co stanowi podstawę do rozpoczęcia obrotu akcjami na giełdzie.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w PDA związana jest większość czynników ryzyka opisanych w części dotyczącej akcji tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko regulacyjne kraju emitenta.
- ryzyko upadłości emitenta.

Z inwestowaniem w PDA związane jest ponadto:

ryzyko niedojścia emisji do skutku - niedojście do skutku emisji akcji może nastąpić z różnych powodów, np. niezgłoszenia przez zarząd emitenta do sądu rejestrowego wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego, w terminie przewidzianym prawem lub uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji.

Zwraca się uwagę, że w przypadku niektórych emisji emitenci mogą nie planować dopuszczania do notowania na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. PDA

3. PRAWA POBORU

Charakterystyka produktu

Zgodnie z Kodeksem spółek handlowych, dotychczasowi akcjonariusze spółki mają prawo pierwszeństwa objęcia nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych akcji (prawo poboru), z wyjątkiem sytuacji, kiedy działając w interesie spółki walne zgromadzenie pozbawi akcjonariuszy prawa poboru akcji w całości lub w części. Dzięki wykorzystaniu tego instrumentu finansowego, po dokonaniu emisji nowych akcji przez spółkę, akcjonariusze mają możliwość zachowania dotychczasowego udziału w kapitale spółki.

Czynniki ryzyka

Z prawami poboru związana jest część czynników ryzyka opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko niedojścia emisji do skutku,
- ryzyko wygaśnięcia przyznanego prawa poboru, co skutkuje utratą potencjalnych korzyści ze sprzedaży lub wykonania prawa poboru,

Z inwestowaniem w prawa poboru związane jest również:

- ryzyko ceny emisyjnej - cena emisyjna może zostać ustalona po dniu przyznania prawa poboru, co uniemożliwia oszacowanie wartości prawa poboru w dniu jego nabycia,
- ryzyko wygaśnięcia prawa poboru - w przypadku niewykonania prawa poboru w ustalonym terminie, prawo poboru wygasa, co skutkuje stratą całości zainwestowanych w prawa poboru środków .

4. OBLIGACJE

Charakterystyka produktu

Obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji, zwanego dalej "obligatariuszem", i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia np; zapłaty odsetek. z Termin wymagalności nominału obligacji zwany jest datą wykupu. Szczegółowe informacje na temat danej serii obligacji zawarte są w warunkach emisji. Poszczególne serie obligacji mogą być wykupywane w części lub w całości, w zależności od warunków emisji.

Obligacje emitują w szczególności: państwa (obligacje skarbowe), banki centralne, instytucje finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, inne podmioty wymienione w ustawie z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach.

W przypadku obligacji Skarbu Państwa - potwierdzają one udzielenie przez ich nabywcę pożyczki ich emitentowi, czyli Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Finansów. Skarb Państwa

występujący w roli dłużnika, jest jednocześnie gwarantem wykupu obligacji od nabywców i wypłacenia należnych odsetek.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w obligacje związana jest część czynników ryzyka opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.
- ryzyko upadłości emitenta, ryzyko wynikające ze stóp procentowych - możliwości zmiany ceny obligacji w sytuacji zmiany rynkowych stóp procentowych. Wraz ze spadkiem rynkowych stóp procentowych ceny dłużnych instrumentów finansowych zwykle rosną, a przy wzroście stóp procentowych ceny dłużnych instrumentów finansowych zwykle spadają.

Z inwestowaniem w obligacje związane jest również:

- ryzyko zmienności – czynniki wpływające na zmiany cen obligacji emitenta z reguły są podobne do czynników wpływających na zmianę akcji z tą różnicą, że przeważnie obligatariusze mają pierwszeństwo w dochodzeniu prawa do majątku spółki, co przekłada się na mniejszą zmienność obligacji niż akcji wybranej spółki
- ryzyko niewypłacalności lub bankructwa emitenta - przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w skrajnie pesymistycznym scenariuszu może oznaczać bankructwo emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu - może wystąpić w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej emitenta lub jego niesolidności,
- ryzyko reinwestycji - brak możliwości reinwestowania przychodów odsetkowych według oczekiwanej stopy zwrotu,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta - występuje w przypadku obligacji z opcją przedterminowego wykupu przez emitenta i oznacza, że nie da się z całą pewnością przewidzieć, jakie przepływy gotówkowe wystąpią w okresie do wykupu. W przypadku spadku rynkowych stóp procentowych istnieje, bowiem ryzyko, że emitent wykona opcję wcześniejszego wykupu narażając inwestora na ryzyko reinwestycji otrzymanego dochodu po niższych stopach.

5. HIPOTECZNE LISTY ZASTAWNE

Charakterystyka produktu

Hipoteczne listy zastawne są instrumentem finansowym, którego podstawę emisji stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami. Najczęściej hipoteczny list zastawny

jest emitowany w serii (prawa majątkowe są podzielone na określoną liczbę równych jednostek). Hipoteczne listy zastawne w Polsce emitują banki hipoteczne. W hipotecznym liście zastawnym bank hipoteczny zobowiązuje się wobec posiadacza listu do spełnienia określonych świadczeń pieniężnych. Świadczenia pieniężne polegają na wypłacie odsetek i wykupie hipotecznych listów zastawnych w sposób i w terminach określonych w warunkach emisji. Hipoteczny list zastawny jest instrumentem finansowym bardzo zbliżonym do obligacji. Różnice polegają między innymi na tym, że w Polsce roszczenia z listu nie przedawniają się z upływem 10 lat, a posiadaczowi listu nie przysługuje prawo wcześniejszego przedstawienia go do wykupu, nawet jeżeli emitent jest w zwole z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z listu. W przypadku gdy termin wykupu listu zastawnego jest dłuższy niż 5 lat od dnia emisji, bank hipoteczny, w pewnych okolicznościach, może dokonać umorzenia listów zastawnych przed terminem wykupu, jednak nie wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia emisji, o ile w warunkach emisji wyraźnie zastrzeżono taką możliwość. W zależności od kraju, w którym hipoteczne listy zastawne zostały wyemitowane, mogą występować istotne różnice w prawach posiadacza listu, konstrukcjach i sposobach zaspokajania wierzytelności głównej i wierzytelności dodatkowych oraz w spektrum podmiotów uprawnionych do emisji.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w hipoteczne listy zastawne związana jest część ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do obligacji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko zarządzania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko niewypłacalności emitenta,
- ryzyko opóźnienia w realizacji wypłat odsetek lub wykupu,
- ryzyko reinwestycji,
- ryzyko przedterminowego wykupu przez emitenta.

6. KONTRAKTY TERMINOWE

Charakterystyka produktu

Kontrakt terminowy jest instrumentem finansowym, zobowiązującym obydwie strony do zawarcia w przyszłości transakcji na warunkach określonych w kontrakcie. Wystawiający kontrakt terminowy zajmuje krótką pozycję (sprzedaje kontrakt) i zobowiązuje się do dostarczenia przedmiotu kontraktu terminowego w dniu wygaśnięcia kontraktu terminowego. Nabywca kontraktu terminowego zajmuje natomiast pozycję długą, zobowiązując się przy tym do zapłacenia ustalonej ceny, po dostarczeniu przedmiotu kontraktu terminowego. W praktyce, większość kontraktów terminowych znajdujących się w obrocie rozliczana jest pieniężnie, czyli bez fizycznej dostawy instrumentu bazowego (np. akcji).

Obrót kontraktami terminowymi dokonywany jest w tzw. seriach, a ostatnim dniem obrotu każdą serią jest określony dzień podawany w warunkach obrotu. Kurs kontraktu terminowego podawany jest w punktach (np. w przypadku kontraktów terminowych na indeksy), w walucie (np. w przypadku kontraktów terminowych na akcje i waluty), w punktach procentowych (np. w przypadku kontraktów na obligacje oraz stopę WIBOR) a cenę ustala się mnożąc kurs przez mnożnik określony w warunkach obrotu, którego wartość różni się w zależności od tego, na jaki instrument bazowy kontrakt terminowy opiewa.

Z zajęciem pozycji (kupnem lub sprzedażą kontraktu terminowego) wiąże się konieczność wniesienia zabezpieczenia wstępnego oraz utrzymywania zabezpieczenia właściwego, którego wysokość ustala Firma Inwestycyjna pośrednicząca w transakcji w oparciu o parametry ryzyka inwestycyjnego określone przez właściwą izbę rozliczeniową. Zabezpieczenie stanowi część wartości transakcji, co umożliwia zajęcie pozycji przy zaangażowaniu relatywnie małej kwoty (dźwignia finansowa).

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związana jest część czynników ryzyka opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu.

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego - wynika z czynników ryzyka dotyczących instrumentu finansowego, którego kwotowania stanowią podstawę wyceny lub rozliczenia kontraktu terminowego,
- ryzyko bazy - oznacza, że cena instrumentu pochodnego może odbiegać od wartości teoretycznej wynikającej z wyceny instrumentu bazowego,
- ryzyko dywidendy - w przypadku instrumentu finansowego opartego o notowania akcji lub indeksów cenowych płatności dywidendowe komponentów indeksu wpływają ujemnie na wycenę instrumentu bazowego, a w konsekwencji kontraktu terminowego na dany indeks. W przypadku zmiany oczekiwań względem płatności dywidendy, kurs kontraktu terminowego może ulec istotnej zmianie,
- ryzyko dźwigni finansowej - do zawarcia transakcji wystarcza ułamek wartości rzeczywistej transakcji pobranej jako zabezpieczenie, co tworzy efekt dźwigni finansowej. W przypadku niekorzystnej zmiany kursu instrumentu finansowego istnieje ryzyko poniesienia przez inwestora straty istotnie przekraczającej wartość pierwotnie zainwestowanej w transakcję kwoty (wniesionego zabezpieczenia),
- ryzyko rolowania, czyli konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu takiego samego rodzaju jak posiadany w związku z wygasaniem kontraktu posiadanego. Jeżeli horyzont inwestycyjny, cel inwestycyjny lub powiązanie otwartej pozycji kontraktowej z innymi inwestycjami klienta wymaga posiadania pozycji dłużej niż moment wygasania (i rozliczenia

posiadanego aktualnie kontraktu) zachodzi konieczność zajęcia takiej samej pozycji na kolejnej serii kontraktu tego samego rodzaju, który wygasa później. W efekcie może nastąpić konieczność zajęcia pozycji po cenie wyższej niż cena rozliczenia, lub cena rynkowa wygasającego kontraktu, co zwiększałoby koszt nabycia i utrzymywania danej pozycji,

- ryzyko niezpełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez Firmę Inwestycyjną pośredniczącą w transakcji - wiąże się w konsekwencji z możliwością zamknięcia pozycji w trybie interwencji p oraz - w przypadku zrealizowania straty - z pobraniem dodatkowych środków na jej pokrycie,
- w przypadku usługi „intraday” - dodatkowo występuje ryzyko konieczności zamknięcia pozycji w dniu jej otwarcia, co może nastąpić w niesprzyjających warunkach rynkowych.

7. OPCJE

Charakterystyka produktu

Opcje to pochodne instrumenty finansowe, których wartość zależy od instrumentów bazowych, skutkujące prawem dla posiadacza opcji do zakupu (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży)

określonego instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania opcji. Drugą stroną transakcji (sprzedającym) jest tzw. wystawca opcji. Wystawca opcji kupna ma obowiązek sprzedać, a wystawca opcji sprzedaży ma obowiązek kupić określony instrument bazowy, po określonej cenie, w określonym czasie. Z jednej strony jest, zatem prawo, a z drugiej - zobowiązanie; różne są zatem profile zysku i ryzyka wystawcy oraz posiadacza opcji. Innymi słowy: opcje charakteryzują się niesymetrycznością profili zysku i ryzyka. Dokonując transakcji na opcjach inwestor nie przenosi praw majątkowych do instrumentów bazowych. Kupno opcji, której instrumentem bazowym jest inny instrument finansowy (np. akcje lub waluta), nie jest równoważny zawarciu analogicznej transakcji, której przedmiotem byłby ten instrument bazowy (np. kupno akcji).

Wystawienie opcji wiąże się z koniecznością wniesienia zabezpieczenia, którego wysokość określa właściwa izba rozliczeniowa. Z kolei kupno opcji wymusza konieczność zapłacenia premii sprzedającemu. Na premię (cenę) składa się wartość wewnętrzna (różnica kursu wykonania względem kursu instrumentu bazowego) oraz wartość czasowa, uzależniona od takich czynników jak:

- termin do wygaśnięcia,
- wysokość stopy procentowej dla aktywów uznawanych za pozbawione ryzyka,
- wysokość dywidendy (o ile jest wypłacana) z instrumentu bazowego,
- zmienność instrumentu bazowego.

Inwestor wystawiający opcję narażony jest na utratę kwoty przewyższającej wartość depozytu w przypadku niekorzystnej zmiany ceny.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w opcje związana jest część czynników ryzyka opisanych wcześniej w odniesieniu do innych instrumentów finansowych, tj.:

- ryzyko instrumentu bazowego,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko dźwigni finansowej,

- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko dywidendy,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko nieuzupełnienia lub nieterminowego uzupełnienia zabezpieczenia do poziomu wymaganego przez Firmę Inwestycyjną.

Z inwestowaniem w opcje związane jest również:

- ryzyko nieograniczonej straty - w przypadku wystawienia opcji występuje zagrożenie, że strata może być nieograniczona,
- ryzyko upływu czasu - cena opcji jest uzależniona od czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia opcji. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia opcji może powodować spadek wartości opcji nawet przy niezmiennym poziomie ceny instrumentu bazowego. Upływ czasu działa, więc na niekorzyść nabywców opcji kupna i nabywców opcji sprzedaży.

8. WARRANTY

Charakterystyka produktu

Ze względu na podmiot emitujący warranty dokonuje się podziału na warranty subskrypcyjne i warranty opcyjne. Pod względem konstrukcji warrant subskrypcyjny przypomina prawo poboru, różnica polega zaś na tym, że prawo poboru pierwotnie przysługuje wyłącznie osobom już posiadającym akcje spółki, natomiast warrant może zostać objęty przez dowolny podmiot. W przeciwieństwie do warrantów subskrypcyjnych, które mogą być emitowane przez podmioty wyłącznie na własne akcje przyszłej emisji, warranty opcyjne mogą być emitowane przez instytucje finansowe (np. banki, domy maklerskie) na akcje innych spółek znajdujących się już w obrocie. Cena warrantu zależy od ceny bieżącej i ceny emisyjnej tzw. instrumentu bazowego, na który został on wyemitowany. Warranty subskrypcyjne mogą być emitowane również bezpłatnie np. jako element premii wynagradzania członków organów lub pracowników spółki.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w warranty związane są ryzyka opisane wcześniej w odniesieniu do opcji z perspektywy Klienta zajmującego pozycję dłużą.

9. ETP - EXCHANGE TRADED PRODUCTS

Charakterystyka produktu

Exchange Traded Products (ETP) to instrumenty finansowe będące przedmiotem obrotu giełdowego. Zlecenia nabycia i sprzedaży przyjmowane są na podobnych zasadach co akcje. Dzięki temu są wyceniane na bieżąco i płynne - można je kupić lub sprzedać każdego dnia podczas sesji giełdowej, a aktualizacja ich wyceny prowadzona jest na bieżąco. ETP nie są papierami wartościowymi w rozumieniu Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Swoją konstrukcją przypominają bardziej instrumenty pochodne lub jednostki uczestnictwa otwartych funduszy inwestycyjnych. Zmiany ich kursu są pochodną zmian notowań instrumentów, które mają naśladować. Dla przykładu mogą być to akcje, indeksy giełdowe, towary lub obligacje. Nie oznacza to wprost, że ETP inwestuje w instrument bazowy, a inwestor jest pośrednio w posiadaniu wybranej klasy aktywów - często zdarza się, że ETP

próbują odwzorować notowania instrumentów wykorzystując w tym celu instrumenty pochodne. Wśród ETP notowanych na różnych giełdach światowych można znaleźć też takie, które nastawione są na spadki wybranych instrumentów bazowych (zarabiają na spadkach). ETP notowane są na wielu rynkach zagranicznych. Z tego względu podlegają różnym instytucjom regulującym rynek kapitałowy.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w ETP związane jest większość czynników ryzyka opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko zmienności,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko finansowe,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,

Z inwestowaniem w ETP związane jest również:

- ryzyko instrumentu bazowego - notowania tytułów uczestnictwa ETP zależą od notowań instrumentów, których ceny są naśladowane. W sytuacji kiedy notowania instrumentu bazowego są zawieszane, obrót tytułami uczestnictwa ETP również może być wstrzymany.
- ryzyko polityki inwestycyjnej - sposób realizacji polityki inwestycyjnej funduszu typu ETF może nie być podana do publicznej wiadomości. Może ona polegać na inżynierii finansowej z zastosowaniem metod statystycznych zamiast bezpośredniej inwestycji w instrumenty bazowe.
- ryzyko informacyjne - składy portfeli funduszy typu ETP nie zawsze są aktualizowane na bieżąco lub mogą nie być w ogóle podawane do publicznej wiadomości
- ryzyko niedopasowania stóp zwrotu - portfele ETP najczęściej nie zawierają adekwatnej pozycji w instrumentach bazowych, toteż zmiany wycen tytułów uczestnictwa mogą różnić się od zmiany cen instrumentów, które mają naśladować
- ryzyko braku zabezpieczenia - fundusze typu ETP nie muszą posiadać pełnego zabezpieczenia w aktywach, których ceny są odzwierciedlane, toteż w sytuacji rozwiązania funduszu, inwestor może nie odzyskać całości zainwestowanych środków
- ryzyko dźwigni finansowej - niektóre ETP posługują się dźwignią finansową, co sprawia, że zyski i straty dla posiadacza tytułów uczestnictwa ETP mogą być kilkukrotnie większe niż zmiana ceny instrumentu bazowego
- ryzyko zawieszenia obliczeń przez emitenta - emitent może czasowo zawiesić obliczanie wartości aktywów netto tytułów uczestnictwa ETP,

- ryzyko rozwiązania ETP przez emitenta - emitent może tego dokonać w każdym czasie
- ryzyko niewypłacalności emitenta - przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w pesymistycznym scenariuszu może oznaczać niewypłacalność emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko połączenia lub podziału ETP - emitent może tego dokonać w każdym czasie
- ryzyko czasowego zawieszenia obrotu tytułami uczestnictwa ETP
- ryzyko szczególne - dotyczące danego ETP, wynikające z charakterystyki indeksu bazowego i formuły określającej kwotę rozliczenia, które są określane w dokumentacji produktu.

10. PRODUKTY STRUKTURYZOWANE

Charakterystyka produktu

Produkty strukturyzowane to produkty inwestycyjne, najczęściej w formie bankowych papierów wartościowych (certyfikaty depozytowe) lub polis inwestycyjno-ubezpieczeniowych, które łączą w sobie elementy różnych klas instrumentów finansowych, a ich wycena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego nazywanego indeksem bazowym (np. kursu akcji lub koszyków akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut). Instytucja finansowa, będąca emitentem produktu strukturyzowanego, zobowiązuje się w stosunku do nabywcy (inwestora), że w terminie wykupu certyfikatu/polisy wypłaci inwestorowi kwotę rozliczenia kalkulowaną wg określonego wzoru. Dokonując transakcji na produktach strukturyzowanych inwestor nie nabywa praw majątkowych do instrumentów bazowych. Zakup produktu strukturyzowanego, którego instrumentem bazowym jest inny instrument finansowy (np. akcje lub waluta), nie jest równoważny zawarciu analogicznej transakcji, której przedmiotem byłby ten instrument bazowy (np. kupno akcji).

W zależności od konstrukcji możemy wyróżnić dwa podstawowe rodzaje produktów strukturyzowanych:

- produkty strukturyzowane gwarantujące ochronę kapitału - pozwalają inwestorowi partycypować w zyskach, jakie generuje wbudowany w produkt wskaźnik rynkowy, zapewniając jednocześnie całkowitą ochronę nominalnej wartości zainwestowanej kwoty w dniu wykupu instrumentu (przy czym gwarancja ochrony kapitału zwykle nie dotyczy sytuacji, w której inwestor rezygnuje z inwestycji przed określonym terminem),
- produkty strukturyzowane niegwarantujące pełnej ochrony kapitału - w porównaniu z pierwszą kategorią pozwalają inwestorom na większy udział inwestora w ewentualnych zyskach (zwykle generowanych przez wbudowany produkt/instrument finansowy), lecz jednocześnie dopuszczają możliwość poniesienia straty części bądź całości zainwestowanego kapitału (w zależności od wzoru określającego kwotę rozliczenia).

Z uwagi na nieograniczony zbiór możliwych konstrukcji strategii inwestycyjnych produktów strukturyzowanych, z inwestowaniem w te produkty mogą być związane wszystkie ryzyka odnoszące się do instrumentów finansowych, o których mowa w niniejszym dokumencie. Do oceny poziomu ryzyka niezbędne jest zatem pozyskanie informacji w zakresie instrumentu finansowego, o który produkt strukturyzowany jest oparty oraz formuły określającej kwotę rozliczenia.

Należy jednak wskazać w szczególności, że z inwestowaniem w produkty strukturyzowane związane jest:

- ryzyko niewypłacalności emitenta - przyszła sytuacja finansowa emitenta cechuje się niepewnością, co w pesymistycznym scenariuszu może oznaczać niewypłacalność emitenta, a dla inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków,
- ryzyko charakterystyczne dla instrumentu finansowego, o który oparty jest produkt strukturyzowany,
- ryzyko utraty części kapitału - w przypadku produktów strukturyzowanych, dla których emitent gwarantuje ochronę kapitału tylko i wyłącznie, jeżeli inwestor nie zrezygnuje z inwestycji przed określonym terminem, a inwestor zdecydował o zakończeniu inwestycji przed tym terminem lub dla których emitent gwarantuje niepełną lub warunkową ochronę kapitału,
- ryzyko szczególne - dotyczące danego produktu strukturyzowanego, wynikające z charakterystyki indeksu bazowego i formuły określającej kwotę rozliczenia, które są określane w dokumentacji produktu strukturyzowanego oraz formy prawnej produktu,
- ryzyko płynności - w związku z ryzykiem utraty części zainwestowanego kapitału, w przypadku wycofania się z inwestycji przed terminem jej zapadalności, istnieje ryzyko braku możliwości sprzedaży produktu strukturyzowanego.

Niniejsza informacja została przyjęta uchwałą Zarządu Pekao Investment Banking SA i obowiązuje od dnia 3 stycznia 2018 r.